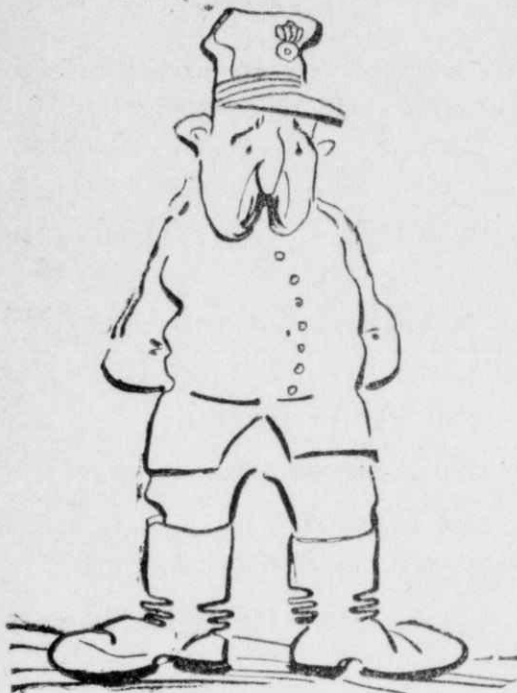

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΤΟ ΑΦΕΝΤΙΚΟ

Όταν ήρθε η διαταγή για να μεταφερθῆ ὁ λοχαγὸς κ. Μαντζακάσας στὸ νοσοκομεῖο, ὁ

Ὁ λοχαγὸς Μαντζακάσας

στρατιώτης του, ποὺ τοῦ ἦταν καὶ ὀρδινάντσα ἀναπόσπαστη, σὲ πόλεμο καὶ σὲ εἰρήνη, ὁ Παντελῆς ὁ Μπάκακας, παρ' ὄλιγο νὰ πάθῃ συγκοπή. — Μοναχὸς σου θὰ πᾶς, κύρ λοχαγέ; ρώτησε. — Μὰ τί νὰ γίνῃ, Παντελῆ. Δὲν ἔχουν ὀρδινάντσες στὰ νοσοκομεία. — Καὶ τί θὰ γίνω ἐγὼ δῶ πέρα, μοναχός; — Μοναχός; Μὲ τόσα τάγματα ποὺ εἶν' ἐδῶ στὸ μέτωπο καὶ τόσες χιλιάδες... Βουλγάρους ἀπ' ἀπέναντι, μοναχὸς σου εἶσαι; — Χωρὶς ἐσένα, μοναχός!...

Δὲν ἔμεινε μόνον μοναχός, χωρὶς τὸν λοχαγὸ ὁ Παντελῆς ὁ Μπάκακας, μὰ κι' ἀπογυμνωμένος ἀπὸ κάθε δύναμι ποὺ ἀντλοῦσε ἀπὸ τὴ θέσι του κοντὰ στὸ λοχαγὸ του καὶ ἀπὸ κάθε καλοπέρασι ποὺ ἀπολάμβανε μαζύ του, καὶ ἀπὸ κάθε μιὰ ἀσφάλεια, μακρὰ ἀπὸ τὰ ὀχυρώματα, τὰ μέτωπα καὶ τ' ἄλλα «μαραφέτια». — Ξωρκισμένα νᾶνε!...

Ἦταν πατριώτης του ὁ λοχαγὸς καὶ συγγενῆς του λιγάκι ἀπ' τὴν Ἄμφισσα. Μὲ τὸν πατέρα του, φίλοι παλαιοί. «Τὸν γιὸ μου, σὰν τὰ μάτια σου, μονάκριβον τὸν ἔχω», τοῦ ἔγραφε τακτικῶς ἀπὸ τὸ χωριὸ ὁ γέρος, σὰν κίνησε τὸ τάγμα γιὰ ἐπάνω, γιὰ τὸ μέτωπο.

Ἔτσι κατάφερε ἀπὸ δῶ, κατάφερε ἀπ' ἐκεῖ ὁ λοχαγὸς κι' ἐπέτυχε νὰ τὸν ἀποσπάσουνε κοντὰ του γιὰ «ἀκόλουθό του». Στὰ μεταγωγικά ἦταν ὁ λοχαγὸς. Στὴν ἐφοδιοπομπή. Ἀσφάλεια, φαῖ, πιετό, λόγια χονδρὰ καὶ καλοπέρασι.

Καμμιά φορὰ ποὺ ἦτανε ἀνάγκη νὰ πᾶνε στὴ γραμμὴ τὰ τρόφιμα, πηγαῖναν νύχτα πάντοτε.

— Μὲ τὸ δροσιό!... ὅπως ἔλεγεν ὁ Παντελῆς. Νὰ μὴ μᾶς κάψῃ ὁ ἥλιος.

Γιὰ νὰ μὴ τοὺς παίρῃ χαμπάρι ὁ ἐχθρός.

Ἄν καμμιά φορὰ γινότανε νυκτομαχία κ' ἰδίως μὲ τὸ πυροβολικὸ, αὐτοὶ τρυπῶναν «στὶς ἀσφάλειες» ποὺ εἶχανε οἱ σύμμαχοι γι' αὐτὲς τὶς περιστάσεις καὶ τὸ ρίχναν στὸ πιετό «ὡς νὰ περάσῃ ἡ μπόρα».

Καμμιά φορὰ ὁ Παντελῆς ἔβγαине ὡς τὴν τρύπα γιὰ νὰ ἰδῆ τί γίνεται.

— Μὴ θγαίνῃς ἔτσι, Παντελῆ, κι' ἐκτίθεσαι, τοῦ ἔλεγε ὁ λοχαγὸς, καὶ τί θὰ γράψω τοῦ πατέρα σου;

— Ἐννοια σου, κύρ λοχαγέ, τοῦ ἀπαντοῦσε ἐκεῖνος, καὶ γιὰ μένα νὰ φοβᾶσαι μόνον ὅταν δὲν θάχουμε κραιοί.

Τὸ θάρρος αὐτὸ τοῦ στρατιώτη πρὸς τὸ λοχαγὸ, ἔκανε τοὺς ἄλλους τοὺς στρατιώτες, μὲ τὴ γνωστὴ δουλοφροσύνη τοῦ μικροῦ λαοῦ, ποὺ σέρνονται μπροστὰ σὲ κάθε εὐνοούμενο γιὰ νὰ κολλήσουνε κι' αὐτοὶ λιγάκι εὐνοια ἀπὸ τὸν ἰσχυρὸ, νὰ περιποιοῦνται, νὰ κολακεῦουν καὶ νὰ θαινιάζουνε στὰ φανερά κάθε τοῦ «Παντελάκη» σαχλαμάρα καὶ νὰ τὸν μισοῦνε στὰ κρυφά, νὰ τὸν κατη-

γοροῦνε ὡς δειλὸ καὶ νὰ λέν πὼς ἔγινε... ὁ λοχαγὸς τοῦ λοχαγοῦ του!...

Κι' ἀλήθεια εἶνε πὼς στὸ τέλος ὁ Παντελῆς τὸ εἶχε πάρει τόσο ἀπάνω του, ἀπέναντι τῶν ἄλλων, ποὺ δὲν λογαριαζότανε σχεδὸν ὁ λοχαγός.

Ἄλλὰ καὶ μὲ τὸ δίκηρο του.

Ἦταν δοῦλος ἀπέναντι τοῦ λοχαγοῦ καὶ συναγματάρχης, ὑποστράτηγος, ἀπέναντι τῶν ἄλλων. Καβάλλα αὐτὸς κι' ὁ λοχαγός, μονάχα, στὰ μεταγωγικά.

— Τὸν χτυπάει λιγάκι ἡ ἀρβύλλα, τὸν δικαιολογοῦσε ὁ λοχαγός.

Ἄνθυπολοχαγός, ἀνθυπασιπότης, ἐπιλοχίας, πεζοί.

— Τὸν Παντελάκη καὶ τὰ μάτια μας!

Ἄλλὰ κι' ὁ Παντελάκης, θυσία ἀπέναντι τοῦ λοχαγοῦ.

Ὁ καφὲς κάθε πρωῒ στὴν ὥρα του, βαρὺς-γλυκὸς, καϊμακλῆς, φρέσκος, φρεσκοκομμένος, μὲ φριγανιὲς καὶ παξιμαδάκια καὶ κᾶνα-δυὸ ἐληές.

Στὶς δέκα ὁ μεζὲς παρων, μὲ τὸ κρασάκι παγωμένο, μ' ὄλη τὴ ζέστη τὴ φριχτή.

— Γειά σου, χαρὰ σου, Παντελῆ! Ποῦ θρίσκεις θρὲ τὸν πάγο;

Στὶς 11 τὸ οὔζο, καὶ πάλι μὲ ἐληές ξυδάτες, κάπαρες καὶ ἄλλες λειχουδιές.

Στὴ 1 τὸ φαῖ: Γκιουβετσάκι, ποὺ δὲν τῶτρωγες στὴν καλύτερη ταβέρνα στὰ Ἐξάρχεια, σαλατίτσα κι' ἅγιος ὁ Θεός, ντομάτες φρέσκες-φρέσκες, γλυστρίδα, ἀγγουράκι κλπ.

— Μὰ ποῦ διάολο τὶς θρίσκεις αὐτὲς, θρὲ Παντελῆ; ρωτοῦσε ὁ λοχαγός.

Κι' ἀλήθεια ποῦ τὶς εὔρισκε ἐκεῖ, ποὺ μοναχὰ ξεράγκαθα ἦσαν καὶ πέτρες καὶ τζιτζίκια θουίζαν τὸ καταμεσήμερο σὰν παλαβά;

— Θαύματα κάνεις, μωρὲ Παντελῆ!

— Γιὰ σένα, λοχαγέ μου, ὅ,τι θές!... Καὶ θαύματα νὰ κάνω!...

Τὰ θαύματα γινότουσαν ἀπὸ τὰ πλαϊνὰ τὰ ἀγγλικὰ καμιόνια, ποὺ διημερεύανε κι' αὐτὰ ἐκεῖ κοντὰ, γιὰ νὰ προχωρήσουνε τὸ θράδυ, χωρὶς νὰ τὰ βλέπῃ ὁ ἐχθρός. Ὁ Παντελῆς μεθοῦσε τοὺς σωφὲρ μὲ τὰ λίγα ἀγγλικά ποὺ ἔξερε καὶ οὔζο τῆς Νιγρίτας ἑκατὸ βαθμῶν καὶ ἐλεηλατοῦσε... τὴ Μεγάλῃ Βρεττανία!

— Ἄς εἶν' καλὰ, ἔλεγεν ἡ Ἄλθιων κι' ὁ λοχαγός, καὶ ἄς βαυτάξῃ ὁ πόλεμος καὶ πεντακόσια χρόνια...

Καὶ δὸς' του περιποιήσεις τοῦ λοχαγοῦ καὶ δῶσε του καμάρι ἀπέναντι τῶν συναδέλφων του...

— Κυβέρνα Βρεττανία!

Καὶ κυβερνάει μὲν ἡ Βρεττανία, ἀλλὰ καμμιά φορὰ κυβερνάει καὶ τὸ πεπρωμένο μας!

Καὶ μιὰ ἡμέρα, θέλεις ἀπὸ τὶς πολλὲς τοῦ Παντελῆ περιποιήσεις, θέλεις γιὰτὶ εἶχε προχωρήσει ὁ ἐχθρός καὶ ἡ ὀβίδες φθάναν ὡς τὶς ἐγκαταστάσεις τῶν μετῆπισθεν, ἀρρώστησε ὁ λοχαγός.

Καὶ ἐπειδὴ φοβόταν μὴν πεθάνῃ καὶ χάσῃ ἡ

Τοῦ ἔγραψεν ἀπὸ τὴν Ἄμφισσα

— Ζήτω ἡ Ἄλθιων! Κυβέρνα Βρεττανία!...

πατρίδα έναν ακόμη υπερασπιστή, παρακάλεσε και θερμοπαρακάλεσε και συχνοπαρακάλεσε τον συνταγματάρχη να διατάξη την ταχείαν του μεταφοράν στο νοσοκομείο της Θεσσαλονίκης.

Και ο συνταγματάρχης, θαρυνθείς στο τέλος, διάταξε.

- Και τώρα, τί θα κάνω εγώ; ρώτησ' ο Παντελής.
- Θα πᾶς στο λόχο, Παντελή μου.
- Μοναχός σου θα πᾶς, κύρ λοχαγέ;
- Μὰ τί νά γίνῃ, Παντελή, δέν ἔχουν ὀρδινάντσες στο νοσοκομείο!
- Καί τί θα γίνω μοναχός ἐδῶ;
- Καί γιά νά μὴ μείνῃ «μοναχός ἐκεῖ», ὁ ἀνθυπολοχαγός, ὁ ἀνθυπασπιστής καί ὁ ἐπιλοχίας πού δέν τὸν χωνεύαν, φρόντισαν νά τὸν στείλουνε αὐθημερόν στο λόχο του, στο μέτωπο ἁπάνω...

— Κι' ἐγὼ ποιὸν θά περιποιῶμε τώρα; φώναζε διαμαρτυρόμενος.

- Τὴν... πατρίδα, τοῦ ἀποκριθῆκαν.
- Καί σᾶς ποιὸς θά σᾶς περιποιήτῃ, ἄμα φύγω;
- Ἡ... Μαρίκα ἀπὸ τὸ Ὀρλιακο.
- Μὰ ἐγὼ θέλω κάποιον νά περιποιῶμα...
- Τὸν ἑαυτὸ σου μοναχά!...
- Μωρὲ, κανένας δέν μὲ θέλει;
- Ὅχι!...

* * *

Σὰν ἔφθασε στο μέτωπο, τὸ ποδαρικό του ἦταν, καί σὲ δυὸ-τρὲς ἡμέρες ὁ λόχος ἔκανε μιά ἀναγνώρισι ἐπιθετική.

Στενοχωρημένος, ἀπελπισμένος καθὼς ἦταν, ἀπὸ τὴ νέα του δυστυχῆ, τρισδυστυχῆ κατάστασι, χωρὶς νά ξέρῃ καί τί κάνει, ἄδειασε τὸ παγοῦρι του καί ρίχτηκε μὲ τὰ μούτρα στὸν ἐχθρό, σὰν νά ζητοῦσε κάποια διέξοδο ἀπὸ τὴ δύσκολή του θέσι, τὴ νέα του τὴ θέσι καί τὰ νέα του καθήκοντα, πού τὰ ἀντίκρυζε γιά πρώτη του φορά.

Κι' ἔτσι, ἀνεπιγνώτως, πολέμησε καλά. Ρίχτηκε μέσα στὴ φωτιά, ἀκράτητος, σὰν μεθυσμένος καί ἀπελπισμένος, ὅπως ἦταν, καί μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια ἄρπαξε ἕνα Βούλγαρο λοχαγὸ ἀπὸ τὸν σβέρκο καί τὸν κουβάλησε αἰχμάλωτο κατόπιν στο ὄχυρωμα.

— Μπράβο! τοῦ εἶπεν ὁ συνταγματάρχης. Παντελή. Εἶσαι ἥρωας! Νὰ τὸν θάλετε στὴ γενική ἀναφορά, γιά νά ἀκούσῃ τὴν ἀνδραγαθία του ὅλος ὁ ἑλληνικός στρατός κ' οἱ σύμμαχοι ἅκοντα.

— Δέν εἶνε τίποτα, ἀπάντησεν ὁ Παντελής. Ἐγὼ ζητοῦσα ἕνα ἀφεντικό, κι ἀφοῦ μ' ἀφῆκε ὁ δικός μου λοχαγός ὁ κύριος Μαντζακάσας — καλή τοῖς ὦρα ὅπου βρίσκεται — καί δέν μὲ ἤθελε ἄλλος κανεὶς, πῆγα κι' ἐγὼ νά δανειστῶ ἕναν ἀπ' τοὺς Βουλγάρους!...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΦΥΣΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΑΠ' ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΝΤΟΜΩΝ

Ἡ ἀράχνης ἔχουν τέσσερα σακκίδια γιά νά κλώθουν τοὺς ἰστούς των. Καθένα ἀπ' αὐτὰ τὰ σακκίδια ἔχει 1.000 τρύπες, τὸ δὲ νῆμα μὲ τὸ ὁποῖον κατασκευάζουν τὸ δίχτυ τους ἀποτελεῖται ἀπὸ 4.000 κλωστές!

— Κάθε μυῖγα γεννᾷ περίπου 20 ἑκατομμύρια αὐγά τὸ χρόνο.

— Ἡ φωλιὰ τῶν σφηκῶν περιέχει συνήθως 15 ὡς 16.000 κυψέλες.

— Ἡ «βασίλισσα» τῶν μελισσῶν γεννᾷ καθημερινῶς 2.000 αὐγά. ἐπὶ πενήντα μέρες.

— Ἐνα σμήνος ἀπὸ μελίσινα ἀποτελεῖται συνήθως ἀπὸ 10 ἕως 20.000 μέλισσες. Μιά κυψέλη δὲ μετρίου μεγέθους περιέχει 30 ἕως 40.000 μέλισσες.

— Γιά νά παραχθῇ μιά λίτρα μέταξι χρειάζονται 2.000 μεταξοσκώληκες.

— Καί 27.000 ἀράχνης γιά νά παραχθῇ μιά λίτρα ἀπὸ τὸ δίχτυ τους.

ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΤΟΥ «ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ»

ΤΟΥ Κ. Ν. ΤΣΕΛΕΜΕΝΤΕ

ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΜΑΣ ΦΑΓΗΤΑ

ΠΕΡΙ ΤΑΡΑΤΟΡΕ Ο ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ... ΕΠΕΤΑΙ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Ἐλάθωμεν τὰς κάτωθι ἐπιστολάς τὰς ὁποίας καί δημοσιεύομεν ὡς ἔχουν. Παρακαλεῖται δὲ πᾶς ὁ δυνάμενος νά δώσῃ πληρεστέρας ἐξηγήσεις ἐπὶ τῆς ὀνομασίας, νά μᾶς τὰς ἀποστείλῃ, καθὼς καί ἑτέρας ὀδηγίας τῆς παρασκευῆς τοῦ φαγητοῦ αὐτοῦ. Ἀναμένομεν ἐπίσης νά ἀναφανοῦν καί ἐξηγηταὶ τῆς ὀνομασίας **Κοκορέτσι**, διὰ τὴν ὁποίαν οὐδεμία ἀξιόλογος μᾶς ἀπεστάλη μέχρι τοῦδε.

Ν. ΤΣΕΛΕΜΕΝΤΕΣ

«Βελθεντό, Ἰούλιος 1936

Κε Ν. Τσελεμεντέ,

Πῶς πήρε τόνομα τὸ μακεδονικὸ «ταρατόρε»; Σὲ κάποιο σπιτί ἐνὸς χωριοῦ τῆς Μακεδονίας φτιάξαν μιά φορά ἕνα ὀρεχτικό μὲ ξύδι — στὴν ἀρχὴ δέν γινόταν μὲ γιαοῦρτι — μὲ φιλοκομμένο σκόρδο κι' ἄγγουράκια. Ἀφοῦ ἔβαλαν τὸ σχετικὸ νερό, ἄρχισαν νά τρώνε. Σὲ λίγο ὁμως τοὺς φάνηκε ξυνὸ καί ξανάβαλαν νερό. Πάλι ὕστερα ἀπὸ λίγες κουταλιές τοὺς ξύνισε καί πάλι ξαναβάζουν νερό. Ἔτσι τ' ὀρεχτικό τους ὄχι μόνο δέν λιγότευε, μὰ γινόταν περισσότερο. Μ' ἀπορία τότε εἶπαν: «Τήρα τώρα!» Ἔτσι τ' ὠνόμασαν «Τηρατόρι» κι' ἀργότερα «Ταρατόρε».

Στὴν πατρίδα μου τὸ Βελθεντό τῆς Δ. Μακεδονίας καί τώρα γίνεται καί μὲ ξύδι. Ξέρω δὲ ἕκ πείρας πῶς τὸ παράξενο αὐτὸ ὀρεχτικό ὅσο τὸ τρώγει κανεὶς, τόσο ἀναγκάζεται διαρκῶς νά προσθέτῃ νερό κι' ἔτσι ὅλο καί γίνεται πιὸ πολὺ ἀντὶ νά ὀλιγοστεύῃ.

Γιά νά πεισθῆτε δέν ἔχετε παρὰ νά δοκιμάσετε.

Τὴν ἐξήγησι τὴν ἔχω ἀκούσει δῶ καί κάμποσα χρόνια στο Γυμνάσιο Κοζάνης ἀπὸ τὸν ἕκ Κοζάνης θεολόγο αἰδεσιμώτατο Π. Σιώπη.

Μὲ ἐκτίμησιν

ANNA ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ»

* * *

«Ἀθηναί, Ἰούλιος

Κύριε Τσελεμεντέ,

Τὸ «Ταρατόρε» εἶνε λέξις ἰσας ἱλθανοτουρκικῆ ἢ μᾶλλον ταρταρικῆ. Γίνεται δὲ ὡς ἐξῆς: Κόβουν δυὸ φέτες ψωμί, ἀφαιροῦν τὴν ψίχα καί τὴν μουσκεύουν σὲ νερό, κοπανίζουν 3-4 σκλίδες σκόρδο κι' ἄλατι, στραγγίζουν τὴν ψίχα καί τὴν κοπανίζουν ὀλίγο μὲ τὸ σκόρδο, προσθέτουν 4 κουταλιές τῆς σούπας λάδι καί 2 ξύδι, τὸ δουλεύουν

νά γίνῃ χυλὸς καί τὸ μαζεύουν στὴ σουπιέρα, ὅπου προσθέτουν δυὸ κεσέδες γιαοῦρτι, τ' ἀνακατεύουν καλὰ ὅλα μαζὺ προσθέτουν καί ἄρκετὸ φιλοκομμένο ἄγγουράκι καί εἶνε ἔτοιμο. Ὅταν δὲ σερβιριστῇ στο τραπέζι, προσθέτουν νερό παγωμένο, τόσο, ὅσο νά γίνῃ σὰν σοῦπα πιχτὴ καί τρώγεται μὲ κουτάλι. Εἶνε πολὺ νόστιμο, ἀναψυκτικό κι' ὅσοι τὸ δοκίμασαν ἔχουν ἐνθουσιασθῇ. Πολλοὶ, ἀντὶ ψίχα ψωμιοῦ θάζουν μιά χούφτα καρύδια πολὺ κοπανισμένα ἢ ψίχα καί καρύδια μαζὺ.

Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν συνταγὴ τοῦ Ἐλθασάν Τασση, πού ἐγράψατε, γίνεται καί ὡς ἐξῆς: Μία ὀκᾶ κρέας, 100 δράμια ρίζι, νά ψηθῇ ὡς συνήθως. Ὅταν δὲ εἶνε ἔτοιμο προσθέτουν 4 αὐγά καί 2 κεσέδες γιαοῦρτι, ὀλίγον ἄλατι, ὅλα καλὰ χτυπημένα. Περιχύνουν τὸ ρίζι καί τὸ θάζουν στο φούρνο νά κάμῃ ὠραία κρούστα.

Μὲ ἐκτίμησιν

ΜΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΡΙΑ ΣΑΣ»

Μόνον τὸ «ΜΠΟΥΚΕΤΟ» ἀγοράζει, εἰς ἀπολύτως ἱκανοποιητικὰς τιμὰς, παλαιὰ βιβλία, ἐφημερίδας καί περιοδικὰ, πρὸ τοῦ 1900, διάφορα φυλλάδια, παλιὰς φωτογραφίες, εἰκόνες, ἔγγραφα κ.τ.λ. Πληροφορία: Γραφεῖα «Μπουκέτου», Γερμανοῦ Παλαιῶν Πατρῶν 5, Κηπος Κλαυθμῶνος, 3-9 μ. μ. καθ' ἐκάστην καί τὰς Κυριακάς.